

Asia: VN/18059/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikoslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Seta pitää kannatettavana esityksen tavoitetta korostaa sellaisten tekojen moitittavuutta, joiden vaikuttimena on sukupuoleen perustuva viha. On tärkeää, että esityksessä on huomioitu, että vihan perusteena voi olla myös henkilön sukupuoli-identiteetti, sukupuolen ilmaisu tai kehon sukupuolitetut piirteet. Seta pitää esityksen puutteena sitä, että sukupuoli-identiteettiä, sukupuolen ilmaisua tai kehon sukupuolitetuja piirteitä ei eksplisiittisesti mainita ehdotetussa lakitekstissä. Vaikka sukupuolivähemmistöt on mainittu tekstissä, heijastuu tekstissä valitettavasti binäärinen sukupuolikäsitys (esim. s. 12 ”Sukupuolella tarkoitetaan naisia ja miehiä.”).

Sukupuolivähemmistöihin kuuluviin kohdistuu rikoksia, joiden vaikuttimena on sukupuoli-identiteetti, sukupuolen ilmaisu tai kehon sukupuolitetut piirteet. Heihin kohdistuu huomattavasti myös muuta syrjintää ja häirintää. Yleisimmin koetusta väkivallasta tai syrjinnästä ei raportoida minnekään. Esimerkiksi EU:n perusoikeusviraston toisen lhbti-kyselytutkimuksen (2020) mukaan 32 % suomalaisesta kyselyyn vastanneesta transihmisestä on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa kyselyä edeltäneen 5 vuoden aikana, 46 % vastanneista transihmisistä on kokenut syrjintää eri elämänalueilla kyselyä edeltäneen vuoden aikana. Vain 7 % heistä kertoi raportoineensa kokemastaan väkivallasta poliisille ja vain 7 % kertoi raportoineensa kokemastaan syrjinnästä jollekin taholle.

Sukupuoli-identiteetti, sukupuolen ilmaisu ja kehon sukupuolitetut piirteet ovat ihmisoikeuskielessä vakiintuneita käsitteitä (esim. YK:n ja Euroopan neuvoston piirissä). Käsitteiden kirjaaminen itse lakitekstiin tekisi ymmärrettävämmäksi ja yksiselitteiseksi sen, että teot, joiden vaikuttimena on sukupuoli-identiteetti, sukupuolen ilmaisuun ja kehon sukupuolitetuihin piirteisiin perustuva viha ovat moitittavia. Se olisi vahva viesti siitä, että sukupuolivähemmistöjen kokemat viharikokset otetaan vakavasti ja niihin halutaan puuttua.

Seta ehdottaa, että esitettyihin rikoslain kohtiin, joissa on luettelo henkilön ominaisuuksiin liittyvistä vaikuttimista, lisätään myös käsitteet sukupuoli-identiteetti, sukupuolen ilmaisu ja kehon sukupuolitetut piirteet.

Esim. rikoslain 6. luvun 5 § muutetaan:

4) rikoksen tekeminen rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun, kehon sukupuolitettuihin piirteisiin, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen perustuvasta vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta.

Sama lisäys tehdään muihin hallituksen esityksessä oleviin vastaaviin kohtiin.

Tarjamo Kerttu
Seta ry